

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

Actieplan

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

Actieplan

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

COLOFON

Uitgave, the commons Gooise Meren, september 2017

De ideeën, ambities en acties beschreven in dit boekje zijn het resultaat van een tweedaags werkatelier op 30 mei en 1 juni 2017 en een Duurzaamheidscafé op 8 juni 2017. Hieraan namen deel: inwoners, maatschappelijke initiatieven, ondernemers, maatschappelijke organisaties, politici en ambtenaren.

Wij zijn groot voorstander van het delen en breed verspreiden van het actieplan met iedereen die kan bijdragen aan een Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren.

Tekst, tekeningen, foto's, grafische vormgeving en productie
Gemma van der Ploeg en Rolf Resink, KaapZ

DOWNLOAD

Het actieplan is te downloaden op: www.samen-sneller-duurzaam.nl

VOLG DE VOORUITGANG

Volg de vooruitgang van alle acties en andere initiatieven op:

www.samen-sneller-duurzaam.nl

Daar kun je ook je eigen initiatief melden of je bij bestaande initiatieven aansluiten.

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren vind je ook op facebook en linkedin.

Volg ons en meld je met al je vragen, ideeën, eigen initiatieven en acties.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	7
WAT ER AAN VOORAF GING	13
INLEIDING	19
SAMEN SNELLER DUURZAAM GOOISE MEREN	23
WAT KOMT ER OP ONS AF?	33
STREEFBEELDEN 2030 – ACTIEPLANNEN	37
Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie	39
Slimmere en groenere mobiliteit	47
Een afvalloze samenleving	51
Gezond lokaal voedsel	57
Biodiversiteit als maat der dingen	63
Waarderende economie	69
Samen Duurzaam voor(t)leven	73
HOE HOUDEN WE HET VliegWIEL OP GANG?	79

Voorwoord

- Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie in 2030
- Slimmere en groenere mobiliteit
- Een afvalloze samenleving
- Gezond lokaal voedsel
- Biodiversiteit als maat der dingen
- Duurzaam onderwijs
- Een waarderende economie
- Samen Duurzaam voor(t)leven

Wij geloven dat wij deze opgaven kunnen realiseren als wij onze krachten in Gooise Meren bundelen, gebruik maken van al bestaande mogelijkheden en gezamenlijk op zoek gaan naar creatieve oplossingen en financieringsmogelijkheden.

De basis voor het bereiken van een toekomstbestendig Gooise Meren is samenwerken. De noodzakelijk te nemen maatregelen bereiken we eerder door samenwerking dan dat iedereen dat op eigen kracht doet. Ontmoeting en samenwerking draagt bij aan verfrissende ideeën en het van de grond krijgen van duurzame initiatieven. Daarom hebben wij op 31 mei en 1 juni 2017 het werkatelier Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren georganiseerd. Om in twee dagen met inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties, politici en ambtenaren het

actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren te maken. Dat hebben wij met circa 80 mensen gedaan. Per opgave ligt er nu een streefbeeld voor 2030 met een uitvoeringsagenda: de te bereiken mijlpalen en resultaten op de middellange termijn. Daarnaast zijn concrete acties voor de kortere termijn afgesproken. Doordat we het plan met elkaar hebben gemaakt, ligt er nu een gezamenlijk actieplan.

Dit actieplan laat de uitdagingen zien waar wij met elkaar de komende jaren voor staan: het creëren van een breed duurzaam bewustzijn bij iedereen die in Gooise Meren woont of werkt. Zodat we de noodzakelijke omslag in denken en doen kunnen versnellen. Het klinkt als een cliché, maar we hebben maar één aarde en de tijd dringt.

Het goede nieuws is dat het werkatelier en alle Duurzaamheidscafé 's die eraan vooraf zijn gegaan een brede betrokkenheid en een grote overlap in ambities en ideeën laten zien. Hierop kunnen we in Gooise Meren voortbouwen. Als partners in een spannende tijd, die vraagt om co-creëren. Samen vorm geven aan een toekomstbestendig Gooise Meren. Met mensen zoals jij. Mensen met ambities, die mogelijkheden zien en over specifieke kennis en deskundigheid beschikken. Sluit je aan, deel je ambities en verbind je met anderen die je nodig hebt om ze te realiseren. Dat kan op www.samen-sneller-duurzaam.nl.

Wij hebben er alle vertrouwen in dat het vliegwieltje dat inmiddels in Gooise Meren op gang is gekomen, telkens de gewenste slinger krijgt en dus in beweging blijft. Met veel plezier hebben wij er met het actieplan een nieuwe slinger aan gegeven. Wij blijven ons ervoor inzetten om de positieve energie en de nieuwe netwerken die zijn ontstaan, voor Gooise Meren te benutten en vast te houden. Wij nodigen je van harte uit om mee te (blijven) doen!

DE INITIATIEFGROEP SAMEN SNELLER DUURZAAM GOOISE MEREN

Richard Borst	Bouwmensen Gooi en Vechtstreek
Sandra Geerling	Broedplaats Gooise Meren
Kees Hogenbirk,	Zero Waste Heroes
Gea van der Horst	Lokaal 18b2
Willem Kikkert	programmamanager Duurzaamheid gemeente Gooise Meren
Catharina van der Meer	STAD Bussum voor jongeren
Sandrijn Sas	communicatieadviseur gemeente Gooise Meren
René Sonneveld	agrarisch ondernemer / LTO Noord, Gooi en Vechtstreek
Gerben Struik	wethouder Duurzaamheid (voorzitter)
Gerard Verweij	adviseur Duurzaamheid gemeente Gooise Meren

SAMEN BOUWEN AAN DUURZAAMHEID

IN GOOISE MEREN

INSPIRATIE
event BY 'T SPANT / PAMPUS

glazen
VOORLICHTINGSHUIS
(MOBIEL?)

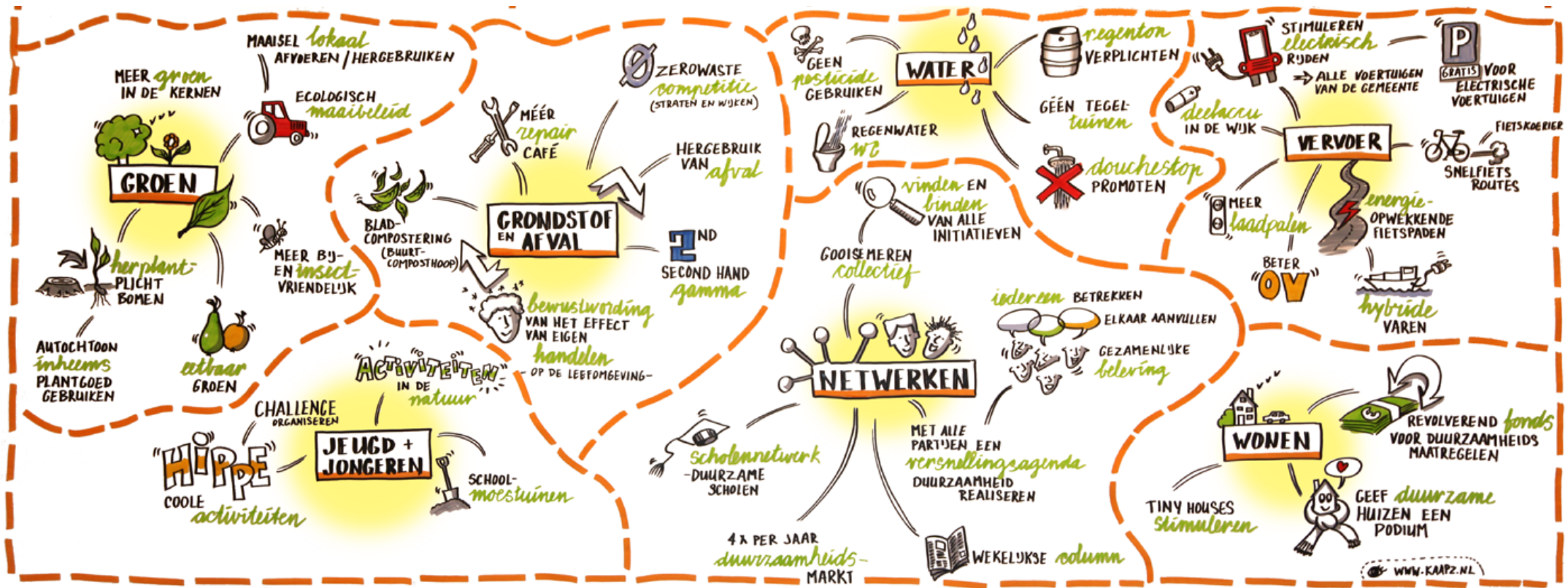
VERBOD
EENS iets

KIK NAAR
voorbeelden
VAN ANDERE GEMEENTEN

KIES EEN
RADICAAL PROJECT *gedurfd*

BUZZ

Het beeldverslag is het resultaat van de eerste bijeenkomst.

Inleiding

Op 31 mei, 1 en 8 juni 2017 zijn circa 115 mensen bijeen geweest om met elkaar het actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren te maken: inwoners, inwonersinitiatieven, (agrarisch) ondernemers, een energiecoöperatie, natuur- en milieugroepen, medewerkers van bouwbedrijven, scholen, een theater, restaurants, welzijnsorganisaties, sportcentra, woningcorporaties, het waterschap, afvalverwerkingsbedrijven, monumentenbezit, de fietsersbond, een financiële instelling, ambtenaren en politici.

Het resultaat van dit intensieve en inspirerende proces heb je in handen. Het actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren bestaat uit meerdere delen. Eerst schetsen we de aanleiding en de betekenis van het actieplan. Vervolgens geven we kort de context weer: de ontwikkelingen waar we met het actieplan een antwoord op willen geven. Daarna volgt het actieplan zelf. Hierin zijn acht duurzaamheidsopgaven uitgewerkt:

- Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie
- Slimmere en groenere mobiliteit
- Een afvalloze samenleving

- Gezond lokaal voedsel
- Biodiversiteit als maat der dingen
- Een waarderende economie
- Duurzaam onderwijs
- Samen duurzaam voor(t)leven

Per opgave schetsen we waarom deze belangrijk is voor Gooise Meren en wat er zoal al gebeurt. Daarna beschrijven we wat we nastreven alsof dit al is gerealiseerd. Dit streefbeeld 2030 is uitgewerkt in een concrete uitvoeringsagenda met acties voor de kortere termijn. Bij elke opgave staat tenslotte aangegeven welke partijen zijn betrokken.

Met deze gezamenlijke ontwikkeling van het actieplan hebben we nieuwe energie en meer verbondenheid in de aanpak van onze duurzaamheidsopgaven gebracht. Hoe we deze energie vast willen houden, vind je in het laatste deel beschreven onder de kop 'Hoe houden we het vliegwielt op gang?'.

Voor de meeste opgaven zijn inmiddels werkgroepen actief. De trekkers vind je op www.samen-sneller-duurzaam.nl. Daar kun je ook alle activiteiten en vragen van de werkgroepen volgen en bestaat de mogelijkheid je bij hen aan te sluiten.

Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

Het actieplan Samen Sneller Duurzaam is het eerste antwoord van Gooise Meren op het op 12 december 2015 in Parijs gesloten historisch klimaatakkoord met als doel de opwarming van de aarde ruim onder de 2 graden Celsius te houden. Hiervoor is het belangrijk dat de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen in 2050 afneemt met ten minste 50 procent ten opzichte van 1990. In 2100 moet de totale emissie zijn teruggebracht tot nul. Dit betekent dat we de komende decennia voor de uitdaging staan vorm te geven aan een klimaat neutrale samenleving. Dat is een forse opgave. De tijd tikt door en het gaat er dan ook om zoveel mogelijk acties in gang te zetten of te versnellen. Ook op lokaal niveau. En dat geldt niet alleen voor het omkeren van de opwarming van de aarde, maar ook voor de uitputting en vervuiling van de aarde en het verlies aan biodiversiteit.

De gemeente als initiatiefnemer

Gemeente Gooise Meren is een betrokken en bevlogen gemeente als het gaat om de verduurzaming van Gooise Meren. Zij heeft dan ook de ambitie één van de meest duurzame gemeente van Nederland te zijn en daarin ook een voorbeeld te zijn voor anderen. Zij doet dat door op een verantwoorde en verstandige wijze om te gaan met de natuurlijke

hulpbronnen. Dat is niet alleen goed voor het milieu, maar draagt ook bij aan de kwaliteit van leven in Gooise Meren, nu en in de toekomst. Zij zet zich ervoor in dat de gemeentelijke organisatie in 2030 energieneutraal functioneert. Daarnaast stelt de gemeente zich ten doel dat Gooise Meren als geheel in 2050 energieneutraal is.

Deze opgaven overstijgen de reikwijdte van het gemeentelijk bestuur en organisatie. Gelukkig zien inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, politici en ambtenaren dat zij ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben in het behoud en in het versterken van de kwaliteit van leven in Gooise Meren. Met elkaar zorgen wij voor de toekomstbestendige ontwikkeling van onze gemeenschap. Daarom heeft de gemeente het initiatief genomen voor Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren. Om met elkaar op gelijkwaardige wijze aan de diverse

duurzaamheidsopgaven te werken. Dus niet als inspreker of informant van de gemeente, maar als co-producenten. Een gezamenlijk actieplan biedt hiervoor het kader.

Samen Sneller Duurzaam

In Gooise Meren gebeurt al veel. Mooie initiatieven met grote bijval, zoals Wattnu, de biologische groenteclub, Soupurbe, milieuprojecten op scholen, de Watertoren, Groener Muiderberg, elektrische laadpalen, nul-op-de-meter projecten, een duurzame koeienstal, de Broedplaats, 12Volt-initiatieven, een vernieuwd gemeentehuis met A-label. Maar het is niet genoeg. Het is tijd om te verbreden, te verbinden en te verdiepen. Zodat we kunnen versnellen. De kennis en technologische mogelijkheden zijn beschikbaar om te doen wat nodig is. Maar tussen droom en daad

Gebruik maken van bestaande mogelijkheden. Elkaar actief opzoeken. Activiteiten meer op elkaar afstemmen. Samen werken aan concrete projecten. Nieuwe initiatieven ontwikkelen. Dat is het doel van Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren. De ontwikkeling van een gezamenlijk actieplan hoort daarbij.

Het Actieplan: geen blauwdruk, maar ook niet vrijblijvend

Het actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren is het gezamenlijke antwoord van alle betrokken partijen op de duurzaamheidsopgaven waar wij voor staan:

- Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie in 2030
- Slimmere en groenere mobiliteit
- Een waarderende economie
- Een afvalloze samenleving
- Gezond lokaal voedsel
- Biodiversiteit als maat der dingen
- Duurzaam onderwijs
- Samen Duurzaam voor(t)leven

Het is resultaat van een tweedaags werkatelier, waar voor de diverse opgaven een streefbeeld 2030 met een uitvoeringsagenda en concrete acties zijn opgesteld.

Het streefbeeld 2030 is geen blauwdruk voor de toekomst. Het is een beeldende beschrijving van de ambities die per opgave tijdens het werkatelier zichtbaar en merkbaar werden. Het geeft het streefbeeld waar alle betrokkenen naartoe willen werken. Veel van wat iedereen nastreeft is er in aanzet al of in ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn er nog allerlei onzekerheden en dilemma's bij het kunnen opschalen van maatregelen. Bij de verdere invulling en uitwerking van de streefbeelden ontstaan vast en zeker nieuwe inzichten en creatieve (financierings-) oplossingen. Nieuwe kansen en mogelijkheden en onverwachte tegenslagen bepalen uiteindelijk wat we met elkaar weten te realiseren. Met Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren zijn we dan ook een dynamisch proces ingegaan. Met de streefbeelden hebben we echter de richting bepaald.

Door de wijze waarop de streefbeelden, de uitvoeringsagenda en de eerste concrete acties tot stand zijn gekomen, zijn alle betrokken partijen er eigenaar van. Zij gebruiken het Actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren als basis en inspiratiebron voor verdere actie.

Ontmoeten en cocreëren blijven nodig

Alle betrokkenen kunnen de diverse acties nu zelf ter hand nemen en uitvoeren. Voor een aantal activiteiten is onderlinge afstemming en samenwerking nodig. Belangrijk is dat we met elkaar de prik op de cola houden en iedereen de kans bieden om de onzekerheden, dilemma's en knelpunten die zij tegenkomen, te delen om ze aan te kunnen pakken. In 'Zo houden wij het vliegwiel op gang' schetsen wij hoe wij de gelegenheid om elkaar te blijven ontmoeten en samenwerken, invullen.

Verbreding van de beweging

Op 8 juni 2017 is een eerste opzet van het Actieplan Samen Sneller Duurzaam in een Duurzaamheidscafé gepresenteerd. Daar hebben zich weer tenminste 45 nieuwe mensen bij de beweging aangesloten. De opgaven en acties werden herkend en onderschreven. Maar ook aangescherpt, aangevuld en verder verdiept. Iedereen die wil bijdragen aan het Actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren is van harte welkom.

Meld je aan

Meld je aan op www.samen-sneller-duurzaam.nl. Daar vind je nieuws en nieuwe initiatieven, lees je de vooruitgang in acties, kun je je eigen initiatieven en acties toevoegen en vind je de partners die je nodig hebt om stappen mee te maken. Ook kondigen wij daar nieuwe ontmoetingen aan. Sluit je aan en doe mee.

SAMEN SNELLER DUURZAAM

gooise meren

IN DEZE werkplaats HEBBEN WE AL VEEL JONGEREN opgeleid

GERBEN STRUIK
DUURZAAMHEID BINDT ONS allemaal

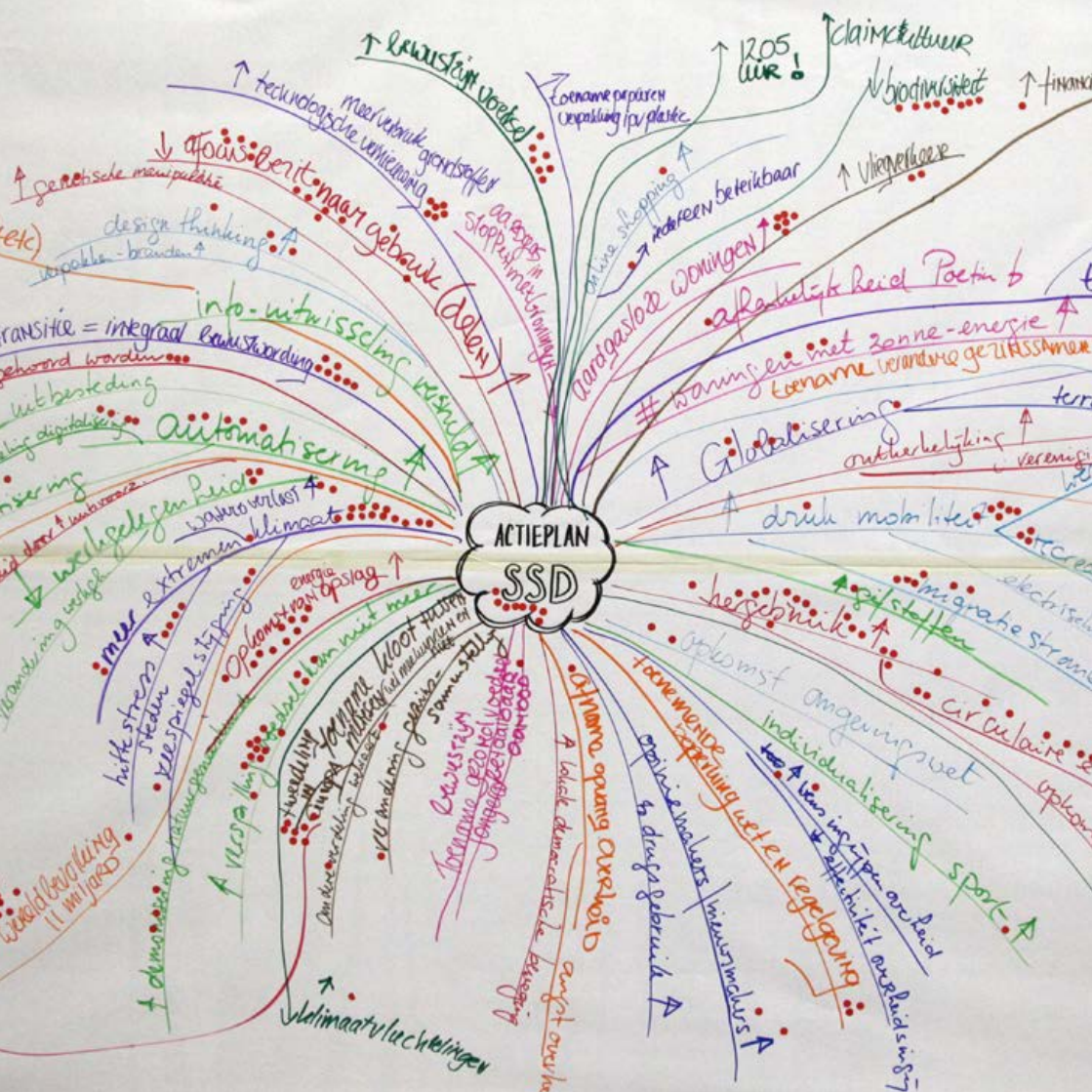
NIET ↑ BOTTOM UP
of ↓ TOP DOWN
MAAR met IEDEREEN

Wat komt er op ons af?

Het klimaat verandert. Het wordt in de toekomst warmer, het regent vaker en harder en de intensiteit van onweer en hagel neemt toe. Hierdoor zorgt regenwater lokaal vaker voor overlast en worden de effecten van droogte vaker zichtbaar. De biodiversiteit rent achteruit en we produceren nog steeds meer afval dan dat we hergebruiken. Ondertussen komt er een einde aan de fossiele brandstoffen en andere grondstoffen die we nu gebruiken voor de warmte in onze huizen, voor productie en transport.

Een van de belangrijkste uitdagingen waar we voor staan is de energietransitie. Want klimaatneutraal ofwel 'energieneutraal' geldt voor alles: wonen, maatschappelijk vastgoed, mobiliteit, landbouw, diensten en industrie. Voor iedereen gelden de vragen: Waar kunnen we energie besparen? Welke alternatieve bronnen van energie kunnen we inzetten? Wonen en mobiliteit zijn de grootste energieverbruikers. Omdat het merendeel van de energie naar bestaande woonwijken gaat, ligt daar de focus. Het gaat erom ons energieverbruik zoveel als mogelijk terug te dringen. Daarnaast staan we voor een warmtetransitie: het creëren van alternatieven voor aardgas, onze huidige warmtevoorziening.

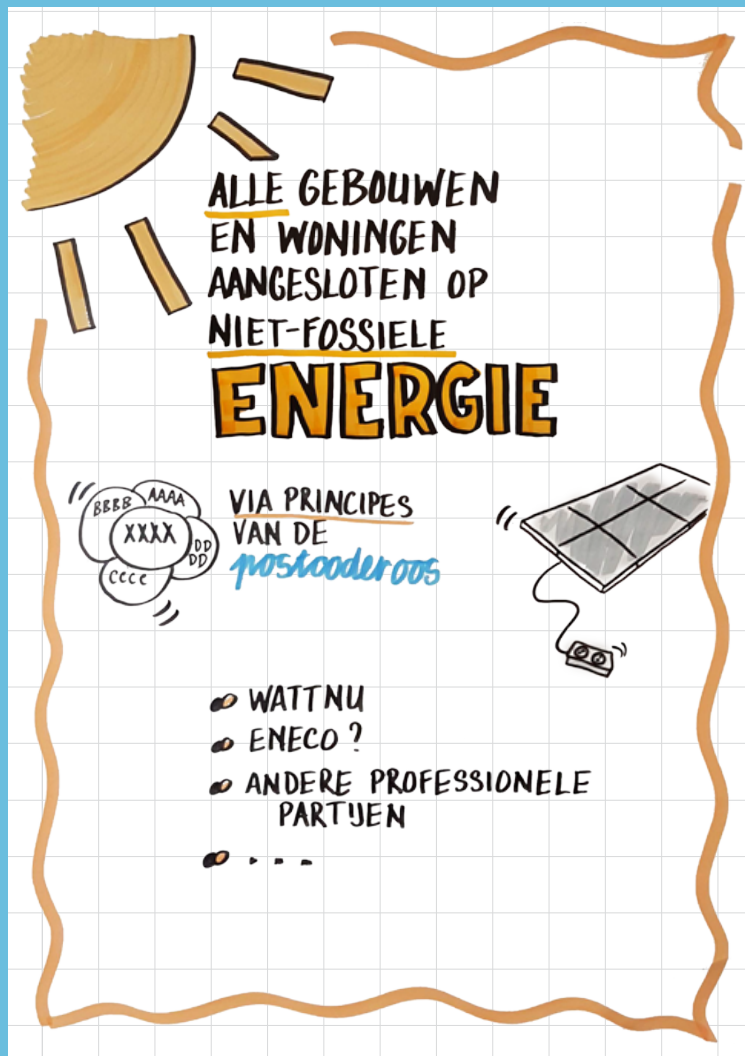

Ondertussen verandert de wereld ook. 'Glocalisering' zorgt voor een verandering van de bestaande economische structuur. Aan de ene kant verbindt internet wereldwijd alles en iedereen met elkaar. Tegelijkertijd kan door nieuwe technieken de productie meer lokaal plaatsvinden, met minder transport. Door kringlopen lokaal te sluiten kunnen we meer zelfvoorzienend worden. We hebben het dan over de 'circulaire economie': duurzame technieken die het sluiten van grondstoffenketens mogelijk maken. De ene keer ligt de nadruk meer op 'slim', de andere keer meer op 'duurzaam' of 'groen'. Dit gaat samen met nieuwe besturingsmodellen (besluitvorming, co-creatie) en nieuwe verdienmodellen (eigenaarschap, toegang in plaats van bezit, platformen).

Al deze ontwikkelingen vragen per definitie om een gezamenlijke aanpak: van bedrijven, overheden en inwoners, van wetenschappers, architecten, ontwerpers, bestuurskundigen, sociologen en economen. En het vraagt om een combinatie van wetenschappelijke kennis met praktische en ambachtelijke kennis en met ervaring en volkswijsheid.

A group of people are gathered in a room with a brick wall. A man in a light blue shirt is speaking into a microphone and gesturing with his hands. A woman in a patterned jacket is listening. Other people are standing around, some looking at a poster on the wall. The poster has the title 'SAYMENT SKELETON DUL...' and various diagrams and text. In the foreground, the back of a person's head is visible. There are coffee cups on a table in the foreground.

Streefbeelden en actieplannen

Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie

In 1959 is de gasbel onder Groningen ontdekt en zijn we massaal op aardgas overgegaan. Kilometers gasleidingen werden in noodtempo in de grond gelegd. Kolen, stadsgas en petroleum maakten plaats voor de centrale verwarming en het gasfornuis die we nu kennen.

De stap van kolen naar gas was een enorme stap vooruit in comfort. Je hoefde niet meer naar buiten met de kolenschop om bij te vullen en het was een heel stuk schoner! In 50 jaar tijd zijn we dan ook erg gewend geraakt aan het aardgas. Nu is het tijd voor de volgende transitie: van aardgas naar duurzame alternatieven voor verwarmen, koken en douchen.

Een van de belangrijkste uitdagingen waar we voor staan, is de energietransitie. Omdat het merendeel van de energie naar bestaande woningen gaat, ligt daar de focus. In de eerste plaats op het terugdringen van het energiegebruik. Dit levert milieuwinst op, zorgt voor lagere energielasten en een gezonde leefomgeving en geeft meer comfort door goede isolatie. Daarnaast staan we voor een enorme warmtetransitie.

Onze fossiele brandstoffen waaronder gas, raken op. We zullen dus op een andere manier moeten stoken, koken en douchen dan met de traditionele gas CV-ketel.

Wij krijgen langzaam in de vingers hoe we de eerste stappen in de energie- en warmtetransitie kunnen zetten. De eerste woningen met nul-op-de-meter zijn gerealiseerd. Woningcorporaties zijn druk op weg hun woningbezit om te zetten naar label B. Het nieuwe gemeentehuis van Gooise Meren bezit het label A. De daken van openbare gebouwen laten steeds meer zonnepanelen zien dankzij onder andere de postcoderoos acties van WattNu.

Streefbeeld 2030

In Gooise Meren zijn alle nieuwbouwwoningen sinds 2020 klimaat- ofwel CO2 neutraal. Zij hebben geen (positief noch negatief) effect op het klimaat. Ze hebben geen aardgasaansluiting meer, zijn energie zelfvoorzienend en leveren soms zelfs terug aan het net. Ook de gebruikte grondstoffen voor bouw en onderhoud zijn klimaatneutraal en milieuvriendelijk. Regelgeving heeft voor prikkels gezorgd, zodat huiseigenaren voor duurzame materialen en oplossingen kiezen.

In 2025 voorzien alle gemeentelijke panden, scholen en gymzalen in hun eigen energie. In 2030 is ongeveer de helft van de woningvoorraad – particulier en verhuur – in Gooise Meren energieneutraal. Deze woningen

en appartementengebouwen hebben op jaarbasis per saldo een totaal energieverbruik van precies nul. De rest heeft tenminste een B-label. Alle bestaande woningen en gebouwen hebben geen aardgasaansluiting meer. De meeste woningen maken gebruik van gelijkstroom (12Volt), geleverd door één zonnepaneel, wat het energiegebruik al tot de helft heeft teruggebracht. Een deel van de mensen wekt niet zelf de gewenste hoeveelheid energie op om in hun warmtebehoefte te voorzien, maar maakt gebruik van in de buurt en regio opgewekt energie.

Omdat de afsluiting van het gas voor veel mensen tot grote veranderingen leidt, zoals een andere manier van koken en verwarmen van hun woning of gebouw, zijn wij er op tijd mee gestart. Met deze gigantische operatie zijn we nu een flink eind op weg. Voor 2020 maakten we al de afweging welke combinatie van duurzame bronnen wij inzetten als alternatief voor aardgas: zonne-energie, windenergie, warmte-/koudeopslag, biomassa en/of waterkracht. Dankzij projecten van ondernemers, inwoners, netbeheerders en de gemeente hebben wij slimme oplossingen om lokaal duurzame energie te besparen, op te wekken en op te slaan. Activiteiten van onder andere WattNu en het Energieloket en creatieve financiële oplossingen inspireerden om met het opwekken en gebruiken van duurzame energie aan de slag te gaan. Dit zorgde voor een sneeuwbal effect. Ook omdat vanuit de gemeente daarvoor op tijd de juiste kaders zijn geschapen in de vorm van een warmteplan. Voor wijken en buurten waar grote renovaties en

vervanging van riool en aardgasnetwerken op stapel stonden, heeft de gemeente haar keuze voor de nieuwe hoofdinfrastructuur daarin bepaald en vastgelegd in het Omgevingsplan. Inmiddels beschikken diverse buurten nu over een eigen energiecentrale (energy wall). Deze zorgt voor warmte in de woningen, voor de openbare verlichting en voor het opladen van alle elektrische fietsen en auto's. Buurtbewoners hebben onderling afspraken over levering en gebruik van de opgewekte energie.

Uitvoeringsagenda

- Ecowijken en tiny houses
- Ontwikkeling energieneutrale PMC's: betaalbare pakketten maatregelen voor bepaalde type woningen voor een standaard prijs
- Aantrekkelijke financieringsmogelijkheden
- Ondergrondse bestemmingsplannen
- Bepalen nieuwe warmte hoofdinfrastructuur
- Wijk voor wijk verduurzamen
- Duurzaamheidsplannen maatschappelijk vastgoed
- Compensatiegebieden
- Professionalisering van het Energieloket
- Voorlichting
- Publiekscampagnes

Acties

- Energie neutrale nieuw- en verbouw
- Versterken deskundigheid op het gebied van duurzaam bouwen
- A+ prestatieafspraken
- Zoeken naar mogelijkheden verduurzaming van monumenten
- Aankoop van windturbines buiten eigen gemeente (bv. in Flevoland)
- Snellere doorlooptijd aanpak (maatschappelijk) vastgoed (verenigingsgebouwen, zwembad, gemeentelijke gebouwen)
- Koppeling van het Energieloket aan Bouw- en installatiemensen
- Samenwerken met nieuwbouw- en verbouwprojecten scholen (Godelindeschool, Emmaschool)
- Verduurzamen van de eerste wijken
- Pilot 'gasloze wijk'
- Buzz inzetten voor publiekscampagnes

Betrokken partijen

- WattNu
- Ecoalitie
- 035Energie
- Bouw- en installatiemensen Gooi- en Vechtstreek
- Aannemers en installateurs
- Architecten
- Gemeente Gooise Meren
- Eneco

- Liander
- Rabobank / Regiobank
- Zwembaden, scholen/schoolbesturen, sportverenigingen
- Woningcorporaties
- Verenigingen van Eigenaren
- Particuliere woningbezitters
- Bedrijven / FIN - ondernemersvereniging
- Buzz
- Regio Gooi en Vechtstreek
- Duurzaamheids- en milieudeskundigen

ANDERE "MOBILITEITS- vormen"

Autoloze stads- en dorpscentra

- Parkeren aan rand centra

Breng- en haalservice

- Overslagcentra (hubs)
- Personenvervoer (bv. Elektrische witte fiets)

Fietssnelwegen

- verbinding wonen, werken, recreëren

Voldoende fiets parkeerplekken en laadmogelijkheden

Slimmere en groenere mobiliteit

Slimmere en groenere mobiliteit biedt meer rust en verkeersveiligheid in de woonomgeving en winkelcentra, zorgt voor een betere luchtkwaliteit en draagt bij aan de noodzakelijke energietransitie. Om dit alles mogelijk te maken is het belangrijk dat slimmere en groenere mobiliteitsvormen bereikbaar zijn voor iedereen, op het moment dat mensen daar behoefte aan hebben.

De basis voor slimmere en groenere mobiliteit ligt er. We hebben een moderne verkeersinrichting, die duurzaam en veilig is. Organisaties stimuleren duurzaam woon-werk verkeer. Het P&R terrein aan de A1 maakt samen reizen eenvoudig. Fietspaden zijn er volop, waar veel gebruik van wordt gemaakt. Dagelijks kom je ook regelmatig mensen tegen op hun OV-fiets. Gooise Meren loopt voorop met elektrische laadpalen en snelladers, voor auto's en fietsen. Pizza's worden elektrisch bezorgd en menig inwoner heeft al de voordelen van Greenwheels ontdekt. Altijd een auto in de buurt als je hem nodig hebt, zonder de bijbehorende lasten. Maar er is meer nodig.

Streefbeeld 2030

Ook voor mobiliteit geldt 0-emissie: geen uitstoot meer van schadelijke stoffen. We hebben enorme stappen in die richting gezet. Voor iedereen zijn schone, veilige vervoersmiddelen bereikbaar (op het moment dat zij deze nodig hebben).

Inmiddels rijdt 40% van de auto's elektrisch in Gooise Meren. De stads- en dorpscentra zijn autoloos. Iedereen parkeert aan de randen. Natuurlijk zien we het liefst dat iedereen zijn (elektrische) fiets gebruikt. Maar dat is niet realistisch. De overgrote meerderheid van de mensen gebruikt inmiddels wel zijn fiets voor het lokale en regionale verkeer. Een fijnmazig netwerk, gratis parkeerplekken en goed verspreide efficiënte oplaadmogelijkheden maken dit een stuk makkelijker dan voorheen. Evenals de fietssnelwegen, die het wonen, werken en recreëren binnen Gooise Meren en in de regio verbinden. Steeds meer mensen bekijken wat de meest efficiënte en duurzame manier van verplaatsen voor hen is, wat het gebruik van de elektrische fiets en autodeel diensten heeft versneld.

Om het pakketvervoer van internetwinkels te beperken en te verduurzamen zijn er diverse overslagcentra aan de A1 gecreëerd. Waar mogelijk zorgen fietskoeriers binnen Gooise Meren voor een efficiënte verspreiding van pakketten.

Uitvoeringsagenda

- Autoloze stads- en dorpscentra
- Parkeermogelijkheden aan de rand van de centra
- Fietssnelpaden
- Snelladers voor elektrische auto's en fietsen
- Overslagcentra (hubs)
- Mobiliteitsdeeldiensten

Acties

- Mobiliteitsplan
- Afschaffen parkeernorm
- Ontwikkeling programma van eisen voor de openbare ruimte
- Ontwikkelen van een hub (bv. Crailo)
- Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen
- Verduurzaming van wagenpark en materieel
- Stimuleren elektrisch rijden

Betrokkenen

- Gemeente Gooise Meren	- FIN – ondernemersvereniging
- Inwoners	- Provincie Noord-Holland
- Fietzersbond en Fietzersgilde	- Connexxion
- Mobiliteits(deel)diensten	- NS
- Pro Bussum	

Mijlpalen / tussenresultaten

- In 3 jaar 1e Tiny houses
- In 3 jaar Duurzaam Kenniscentrum (naar vb. Ridderkerk)
- In 3/4 jaar GEMA recycle centrum + terug breng winkel, daarna groei

Acties

- Verbreden en verdiepen projectteam Tiny houses
- Gesprek met BORG over financiering koppeling nieuw en oud
- Leegstaand pand organiseren voor GEMA en voeding
- MKB benaderen over voedselverspilling
- Verzamelen grondstof initiatieven & behoeftes
- Aansluiten bij educatiegroep
- Afval(loos) festival: hoe doe je dat?
- Na inventarisatie MKB / supers gesprek over super zonder verpakkingen

Afvalloze samenleving

In een circulaire economie hergebruiken we producten en materialen en behouden grondstoffen hun waarde. Dat brengt kansen voor ondernemers: meer ketensamenwerking, innovatie, minder grondstoffenverbruik en afval en meer werkgelegenheid.

Per persoon produceren we zo'n anderhalve kilo afval per dag. Ruim de helft van ons afval leveren we gescheiden in. Hieruit halen we waardevolle grondstoffen die voor nieuwe producten zijn te gebruiken. GFT verandert in compost, oud glas wordt nieuw glas, oud papier nieuw papier en uit plastic verpakkingen, metaal verpakkingen en karton ontstaan nieuwe producten, zoals tennisballen, fleecevesten, automaterialen en vloerbedekking. Met het hergebruik van textiel is oneindig veel mogelijk. In Gooise Meren komt dan ook een textielsorteercentrum.

Streefbeeld 2030

Een afvalloze samenleving is ons ultieme doel. Om de huidige lineaire economie te transformeren in een circulaire economie is een transitie nodig op economisch, sociaal en ecologisch gebied. Dit is voor iedereen direct merkbaar in de directe leefomgeving en in de manier waarop we nu leven. De mogelijkheden van hergebruik, delen, huren, ruilen,

De afvalhiërarchie (de ladder van Lansink)

repareren en tweedehands kopen worden steeds groter door de komst van bijbehorende diensten, retoursystemen en reparatiecentra. Daar wordt dan ook volop van gebruikt en geprofiteerd.

Met ons circulair grondstoffenbeheer, waarbij wij zoveel mogelijk grondstoffen uit het lokale afval terugwinnen voor hoogwaardig hergebruik, zijn wij een eind op de goede weg. Wij hebben veel gedaan om de mindset in Gooise Meren te veranderen. Bij inwoners, bedrijven, winkeliers, horeca, de gemeente. Afval(loze) festivals en de afvalhiërarchieladder als kunstwerk hebben daar een cruciale rol in gespeeld. Zij hebben ervoor gezorgd dat we flinke stappen konden maken. Inwoners liepen hier overigens in voorop, waarna de bedrijven niet achter konden blijven. Inwoners en bedrijven hebben eigen slimme inzamelsystemen bedacht die de meeste grondstoffen opleveren, een groot gebruiksgemak hebben, zorgen voor flinke milieuwinst en tot nieuwe werkgelegenheid leiden. Zij werden daarbij ondersteund door het Duurzaamheid Kenniscentrum van Gooise Meren, dat zich tevens bezighoudt met de ontwikkeling van innovatieve producten uit aangeboden grondstoffen. Inmiddels zitten we bijna op 0- kilo restafval per inwoner per jaar en scheiden en hergebruiken we bijna 100%. Het GEMA-recycle centrum en terugbrengwinkel heeft landelijke navolging gekregen.

De gemeente doet alleen nog maar zaken met (lokale) partijen die aantoonbaar duurzaam produceren. Lokale organisaties en bedrijven kopen afvalloos in. Voedselproducten worden verpakkingloos aangeboden, en voor supermarkten, groentewinkels en groothandel is het vanzelfsprekend om het voedselafval in hun keten te minimaliseren.

Uitvoeringsagenda

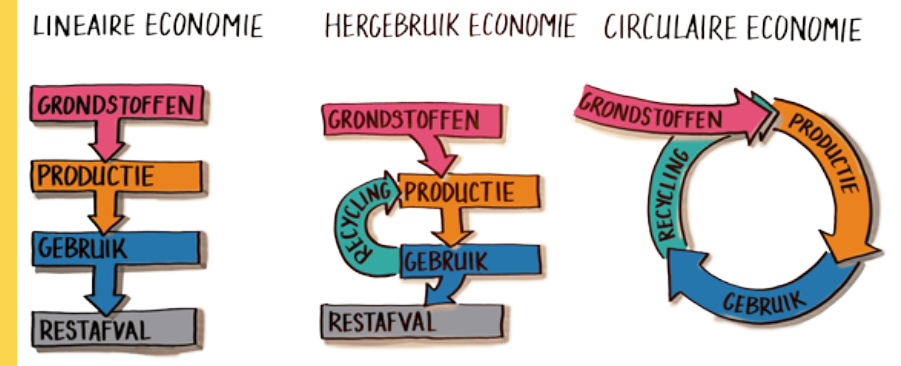
- Slimme inzamelsystemen
- GEMA recycle centrum en terugbreng winkel
- Circulair Valley Kenniscentrum
- Inkoop volgens circulaire economie
- Verpakkingloze supermarkten
- Bewustwordingscampagnes
- Hergebruik van goederen

Acties

- Pand GEMA recycle centrum
- Verzamelen grondstofinitiatieven en -behoefte
- Afval(loos) festival: hoe doe je dat?
- Inventarisatie MKB/supers voor verpakkingloze supers

Betrokkenen

- GAD
- FIN - ondernemersvereniging
- Broedplaats Gooise Meren
- Gemeente Gooise Meren
- Inwoners
- Regio Gooi en Vechtstreek

Circulair. Je kunt het op een feestje zo uitleggen. Je maakt iets op de Lego-manier, waardoor je het na gebruik in plaats van te slopen makkelijk uit elkaar kunt halen om weer voor iets te gebruiken (herbestemmen). Je gebruikt materialen die niet giftig zijn, liefst uit hernieuwbare bronnen. Als het materiaal niet opnieuw te gebruiken is dan zorg je er in elk geval voor dat ze weer veilig terug kunnen in de natuur. Je hoeft geen eigenaar te zijn van het product. Je betaalt voor het tijdelijke gebruik. Zo simpel is het.

Ideeën:

Op dit moment hebben we de volgende projecten:

1. Alle bestaande initiatieven op dit gebied met elkaar verbinden en uitzoeken hoe deze elkaar kunnen versterken
2. Nieuwe ideeën uitwerken en opnemen in de plannen
3. Lokatie en leden (aandeelhouders) vinden voor de CSA-tuin
4. Haalbaar plan maken voor de afzet van de producten ((web)winkel, markt etc.)

Actie plan:

- Inventariseren wat er op dit moment al aan initiatieven is
- Mogelijke locaties bekijken om nieuwe stadslandbouw ideeën te ontplooiën
- landbouwgrond en leden (150-600) vinden voor de CSA-tuin (0,5 - 2ha)

Werkgroep bestaat uit:

Barbro van der Ham
Marion de Heer
Rene Sonneveld
Remy van Baal

Gezond lokaal voedsel

Steeds meer mensen kiezen voor bewust en gezond leven. Ze maken bewustere keuzes in de producten en het voedsel dat ze kopen. Ze willen weten wat er in hun eten zit en waar het vandaan komt. Ze willen vooral gezond en eerlijk eten, met zo min mogelijke verspilling, met oog voor het dierenwelzijn en voor het milieu. Gezamenlijke lokale voedselinitiatieven zorgen voor verbinding en nieuwe werkgelegenheid.

Op het gebied van gezond lokaal voedsel gebeurt er steeds meer in Gooise Meren. Sinds 1919 zijn er de kindermoestuinen bij het Mouwtje. Ook de volkstuinten kennen al een lange traditie. Begin deze eeuw kwamen daar, naast de reeds bestaande Ekoplaza nieuwe door bewoners geïnitieerde en uitgevoerde initiatieven bij, zoals de Groenteclub en de Groentebaar voor de collectieve inkoop van biologische groenten. Taste Before You Waste laat zien hoe je van voedsel, dat normaliter wordt weggegooid ook een aantrekkelijke maaltijd kunt maken. In Muiderberg staat een van de diervriendelijkste koeienstallen van Nederland.

Streefbeeld 2030

In Gooise Meren werken we aan voedselvoorziening in balans met onze groene natuurlijke omgeving. We gebruiken geen gif en megastallen, maar verbouwen op kleine schaal met respect voor mens, dier en natuur.

Tientallen voedselcollectieven zetten zich in om lokaal en regionaal geproduceerd gezond en duurzaam voedsel voor iedereen toegankelijk te maken. Zij bieden abonnementen waarmee je wekelijks biologische groenten kunt afhalen. Daarnaast is er de al lang gewenste biologische groentewinkel voor de afzet van lokale producten. Beiden hebben een flinke stimulans gegeven aan de productie en consumptie van lokaal biologisch voedsel. Ook de volkstuinen en buurtmoestuinen gebruiken de winkel om de producten die zij over hebben, af te zetten.

Op het land wordt volop geoogst, terwijl de zwaluwen af en aan vliegen in de schuur van de Herenboerderij Gooise Meren. De tuinders, die op deskundige wijze zorg hebben gedragen voor de productie van gezond lokaal voedsel, oogsten niets, want dat doen de eerste 600 inwoners en een aantal restaurants die een aandeel hebben genomen in de Herenboerderij zelf. Met hun aandeel hebben zij zich verbonden met de productie van hun voedsel. Zij ervaren zo bijna dagelijks wat de waarde van gezond lokaal voedsel is. De aandeelhouders maken jaarlijks met de tuinders een teeltplan, regelen daar de financiën voor en verplichten zich om de oogst af te nemen. Zij profiteren zo van de opbrengst van de Herenboerderij, zonder de lasten te dragen. De tuinders zetten zich in om groenten van hoge kwaliteit af te leveren met zorg voor de grond, de dieren en de omgeving. De vergoeding die zij voor hun werk krijgen, garandeert de continuïteit van de boerderij en daarmee de productie van

gezond lokaal voedsel. Doordat de aandeelhouders ook de afnemers zijn, is de distributie gegarandeerd.

Naast de komst van de Herenboerderij is er steeds meer eetbaar groen te vinden in en om de bebouwde kom. Inmiddels loopt er een lang lint dat Bussum, Naarden, Muiden en Muiderberg op natuurlijke wijze verbindt. Ale inwoners van Gooise Meren plukken er de vruchten van. Het eetbare groen staat symbool voor de waarde van een gezond en bewust leven. Door de komst van het lint beseffen steeds meer inwoners deze waarde. Met het sponsoren en onderhouden van delen van het eetbare groen maken ze de waarde die zij hechten aan gezond lokaal voedsel concreet.

Uitvoeringsagenda

- Herenboerderij
 - Verwerven van 0,5 – 2 ha landbouwgrond
 - Werven van 150 – 600 aandeelhouders
 - Werven van een tuinder
- Biologische groentewinkel voor lokale producten
 - Haalbaar businessmodel
 - Verwerven pand
 - Verwerven ondernemer

Ideeen:

Op dit moment hebben we de volgende projecten:

1. Alle bestaande initiatieven op dit gebied met elkaar verbinden en uitzoeken hoe deze elkaar kunnen versterken
2. Nieuwe ideeën uitwerken en opnemen in de plannen
3. Lokatie en leden (aandeelhouders) vinden voor de CSA-tuin
4. Haalbaar plan maken voor de afzet van de producten ((web)winkel, markt etc.)

Actie plan

-

Op dit moment al aan initiatieven is
nieuwe stadslandbouw ideeën te ontplooiën
(600) vinden voor de CSA-tuin (0,5 - 2ha)

- 0,5 - 2
- Leden (a)
- personen
- Tuinder /
- Implement

Acties

- Overl
- I

- Eetbaar groen in en om de bebouwde kom
 - Ontwikkeling eetbaar groen plan
 - Werven sponsors
 - Realiseren eetbaar groen lint

Acties

- Inventarisatie beschikbare grond voor Herenboerderij
- Inventarisatie huidig bestand (moes)tuinen voor stadslandbouw
- Inventariseren lokale producenten voor groentewinkel
- Ontwikkeling eetbaar groenplan
- Opnieuw introduceren van de schillenboer
- Introductie moestuinen, plukgroen bij renovatie openbare ruimte

Betrokkenen

- Inwoners
- Volkstuinders
- Agrarisch ondernemers
- De Groentebaar
- CSA Landinzicht
- Heerlijk Waar
- Life Works
- Loudon marketing
- Restaurants
- Supermarkten
- Gemeente Gooise Meren

Biodiversiteit

- Is een graadmeter voor onze natuur
- Zorgt voor schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat
- Levert voedsel en grondstoffen voor producten
- Ondersteunt bij de vermindering van CO₂, van fijnstof en geluidsoverlast
- Zorgt voor schaduw en de opvang van regenwater
- Gaat de opwarming van de aarde tegen

Mijlpalen

- Natuur en milieu in ieders hart, beleid en beslissing
- Grote en gezonde diversiteit aan bijen, insecten, vogels, bomen en eetbare natuur
- Onderling verbonden natuurgebieden
- Koe in de kruidenrijke wei
- Natuurlijke opvang regenwater

Acties

- Vergroten bewustzijn waarde natuur en milieu
- Ecologisch bermbeheer en maaitbeleid
- Operatie steenbreek voor vergroening tuinen
- Ontkoppeling regenwater van riool
- Bomen- en bermen ambassadeurs in wijken
- Boekje voor kinderen

Biodiversiteit als maat der dingen

Wanneer we bewuster raken van de consequenties van ons handelen, wanneer we het voorkomen van negatieve gevolgen ervan op de natuur- en milieuwaarden onderdeel laten zijn van onze keuzes, vergroot dit de biodiversiteit, de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de openbare ruimte en onze tuinen. Het zorgt voor kwaliteitsverbetering van water, lucht en aarde. En dat is weer van belang voor ons ecosysteem, ons leven en welbevinden.

Voor het in stand houden en vergroten van de biodiversiteit gebeurt al het een en ander, echter nog niet op een voldoende samenhangende manier. Er is veel kennis en er zijn diverse initiatieven. Deze zijn echter versnipperd. De uitdaging ligt bij een betere samenwerking van de verschillende betrokken partijen. Bijvoorbeeld tussen de agrarisch ondernemers die zich bezighouden met weidevogelbeheer en het waterschap dat zorgt voor het waterbeheer. En de ondersteuning van initiatieven die zorgen voor het op peil houden van de wilde bijenpopulatie door een echt bijenvriendelijk berm- en groenbeheer.

Streefbeeld 2030

Als je in 2030 door Gooise Meren loopt of rijdt zie je dat hier heel bewust instandhouding en vergroting van de biodiversiteit als maat der dingen geldt. Je vindt er een grotere soortenrijkdom aan dieren, planten, en (eetbare) natuur, ook in de stedelijke gebieden. Een goed ecologisch berm- en boombeheer dragen hieraan bij. Het effect op de natuurwaarden wordt door iedereen vanzelfsprekend meegewogen. Onder andere doordat het een expliciet onderdeel is geworden van beleid. Je ziet ook een groot aantal inwoners dat weer met liefde tuiniert. Tegeltuinen en kunstgras kom je niet meer tegen. Wat je wel steeds meer tegen komt zijn groene daken en geveltuinen. Dit alles komt ook ten goede aan de noodzakelijke opvang van het water na de steeds vaker voorkomende heftige regenbuien.

Koeien vind je in Gooise Meren in kruidenrijk grasland, wat ook nog eens positief bijdraagt aan hun gezondheid. Tractoren en maaimachines zijn uitgerust met GPS-systemen die aangeven waar kwetsbare en/of beschermde soorten staan, zodat deze eenvoudiger te beschermen zijn. Agrarische ondernemers produceren duurzaam en ecologisch, liefst voor de lokale markt. Zij krijgen een faire prijs voor hun producten zodat ze kleinschaliger kunnen werken. Natuurgeluiden domineren weer op veel plekken. Op scholen is liefde voor en kennis en bescherming van lokale flora, fauna en landschappen een vanzelfsprekend onderdeel van het onderwijsprogramma. Kinderen, hun ouders en leraren leren steeds beter de waarde ervan en hoe je deze versterkt en beschermt.

De natuurgebieden zijn onderling verbonden en het is een genot hoe bloemrijk de 'Gooise Meren' polders zijn. De biodiversiteit op de vestingwallen is door een ander beheer flink toegenomen. Zwerfafval zie je nergens meer in Gooise Meren. Regenwater wordt op een natuurlijke wijze opgevangen. Het is ontkoppeld van het riool. Voor de noodzakelijke waterberging is voldoende ruimte gecreëerd. Afvalwater wordt beter gestroomlijnd. In Gooise Meren is in principe ieder boom waardevol, zodat zo min mogelijk bomen verloren gaan. Natuur inclusief bouwen, wonen en ondernemen is maatstaf geworden. De herenboerderij, stadstuinbouw en volkstuinten voorzien in een grote behoefte aan lokaal geproduceerd gezond voedsel. Op alle mogelijke manieren zorgen we voor zo gezond mogelijke bodem, lucht en water. Niet omdat het moet, maar omdat we de innerlijke noodzaak en de verbondenheid met de natuur voelen.

Uitvoeringsagenda

- Versterken bewustzijn, liefde voor en kennis van natuur en landschap
- Versterken aanwezige natuurwaarden
- Vergroening tuinen, daken en gevels
- Ecologisch bermbeheer en maaibeleid
- Kapvergunningenbeleid gebaseerd op behoud natuurwaarde
- Natuurlijke opvang regenwater, ontkoppeld van het riool
- Verbetering waterhuishouding
- Koe in kruidenrijk grasland

- Weidevogelbeheer passend bij iedere locatie
- Natuur inclusief (ver)bouwen

Acties

- Duurzame inrichting, beheer en onderhoud openbare ruimte
- Bomen- en bermen ambassadeurs in alle wijken
- Operatie steenbreek
- Boekje voor kinderen over de avonturen van Gooise dieren in ons eigen landschap
- Lessen op scholen over alle aspecten van de regionale natuur
- Stress test gevolgen klimaatverandering
- Ontkoppeling regenwater van riool/ verbetering waterhuishouding
- Voorlichting en excursies
- Klimaat straatprijs

Betrokkenen

- Inwoners
- Wijk- en buurtplatforms
- Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek
- Gemeente Gooise Meren
- Milieuraad Bussum
- Stichting Groen Muiderberg
- Centrum Aardemoeder
- Melkveehouderij Gooise Meren
- Agrarische natuurvereniging
- Waternet
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek
- Natuurmonumenten
- Goois Natuurreservaat

Acties

1. Ontwikkelwerkplaats onderhoud Naarden Vesting en Ontwikkelwerkplaats Muiden/Verbinding graven Naarden - Gooimeer.
 - Creëren van duurzame werkgelegenheid - ontwikkelen van nieuwe economische werkwijzen. Introductie van lokale munt.
 - Vanuit initiatief van inwoners - kernenbeleid nieuw ingevuld.
 - Democratie - proeftuin voor de gemeenteraad voor nieuwe sturing
 - Educatie - historische wortels als basis voor waarderende educatie.
 - Economische visie- de Ontwikkelwerkplaatsen in Naarden Vesting en Muiden als plaatsen om de nieuwe visie met elkaar uit te vinden en vorm te geven.
2. Participeren in verdieping economische visie. (o.a. duurzaamheid als ingang om ondernemerschap te bevorderen)
3. Via de ondernemersverenigingen aanbod doen aan bedrijven voor steun bij transitie naar waardarend ondernemen.

Tussenstappen

1. Febr. 2018 zijn de publiek/private ontwikkelplaatsen opgericht in Naarden Vesting en Muiden.
2. Komende weken participeren in/bijdragen aan verdieping economische visie.
3. Na de zomer: introductie in de ondernemersverenigingen, start ondersteuning ondernemers Gooise Meren.
4. Na de zomer: eerste schep de grond in voor de verbinding Naarden - Gooimeer. We gaan gewoon scheppen!!

Waarderende economie

De overgang naar een waarderende economie is het middel om andere duurzame doelen te realiseren. Een lokale economie waar niet het geld het vertrekpunt is, maar het algemeen belang, waar iedereen op zijn eigen wijze aan kan bijdragen. Een economie die naast materiële ook niet-materiële zaken waardeert en compenseert. Hiermee wordt zichtbaar dat het principe van schaarste niet klopt. Duurzame economische activiteiten gebaseerd op de principes van een waarderende economie zorgen voor extra omzet en koopkracht voor de gemeenschap en voor meer verbinding, zingeving, voldoening en trots.

Een waarderende economie sluit aan op de wortels van het Gooi: de erfgooiers. De eerste stappen in deze richting zijn recent gezet met een pilot voor een complementaire munt en het Gemene Goed initiatief.

Streefbeeld 2030

In 2030 staat Gooise Meren bekend als Circulair Valley. We weten slim gebruik te maken van alle ingrediënten die in Gooise Meren aanwezig zijn, we benutten de energie van alle inwoners en ondernemers, reageren adaptief en veerkrachtig op veranderingen en genereren op lokaal niveau waarde. Uiteenlopende nieuwe duurzame economische activiteiten zijn ontwikkeld en ondersteund. Steeds meer mensen

zien de kansen van publiek-private ontwikkelwerkplaatsen, na het experiment met het uitgraven van de verbinding tussen Naarden, Muiden en het Gooimeer en het onderhoud van de Vesting. Daar hebben de basisprincipes die ten grondslag liggen aan de waarderende economie verder inhoud en vorm gekregen en is duurzame werkgelegenheid gecreëerd. Dat was ook het vanzelfsprekende moment waarop de lokale complementaire munt betekenis kreeg, met als streven iedereen duurzame werkgelegenheid te bieden. De ondernemersvereniging heeft een belangrijke intermediaire rol gespeeld bij het betrekken van bedrijven om op een waarderende manier te werk te gaan en te ondernemen.

Uitvoeringsagenda

- (Her)waarderen (kwantificeren) van kwaliteit (natuur, lokaal circulair, schoon, voldoening, zingeving, blij wonen, etc.)
- Ontwikkelplaatsen creëren
- Implementeren lokale complementaire munt
- Transitie van bedrijven naar waarderend ondernemen
- Proeftuin gemeenteraad andere vorm van sturing

Acties

- Participeren / bijdragen aan Economische visie
- Naarden op de kaart zetten als 'Stad voor Strategie'
- Start ontwikkelplaatsen verbinding Naarden – Gooimeer en onderhoud Naarden-Vesting
- Samenwerking met FIN – ondernemersverenigingen
- Steun bedrijven bij transitie naar waarderend ondernemen
- Van Gooise Meren een fairtrade gemeente maken

Betrokkenen

- Broedplaats Gooise Meren
- Bedrijfsleven
- Gemeente Gooise Meren
- Sociaal ondernemers
- Regio Gooi en Vechtstreek

Samen Duurzaam voor(t)leven

De verduurzaming van Gooise Meren vraagt om bewustzijn, gedragsverandering en investeringen van iedereen om te komen tot nieuwe innovaties, nieuwe grondstoffenkringlopen, lokaal geproduceerd voedsel, nieuwe verdien- en financieringsmodellen, een vermindering van het energieverbruik, investeringen in niet-fossiele energie en het realiseren van klimaat neutrale woningen en gebouwen.

Voor alle duurzaamheidsopgaven lopen er initiatieven. Deze zijn echter nog versnipperd en kleinschalig. Het is tijd om te verbinden, te bundelen en op te schalen.

Streefbeeld 2030

In 2030 hebben wij onze positie als duurzame gemeente flink versterkt, ecologisch, sociaal en economisch, doordat we iedereen in Gooise Meren hebben geënthousiasmeerd om mee te doen. Dat is ons gelukt door iedereen te laten zien en ervaren hoe inspirerend het is om samen aan een schone, natuurlijke en gezonde leefomgeving te werken. Hoe zij 'duurzaam kunnen doen'. Daarbij hebben we speciaal aandacht gegeven aan de scholen. Binnen elke school zijn de diverse

Vlechten

1 + 1 = 3

SAMEN KIJKEN NAAR
DE SAMENHANG TUSSEN
THEMA'S EN IDEEËN

duurzaamheidsopgaven in het lesprogramma verwerkt. We hebben initiatieven weten te bundelen, op te schalen en uit te breiden door partijen met elkaar in verbinding te brengen, gerichte campagnes te voeren, de gewenste kennis toegankelijk te maken, tot de verbeelding sprekende praktijkvoorbeelden te delen en ambassadeurs te werven om anderen te inspireren en stimuleren om hun voorbeeld te volgen. Daarmee hebben we versneld de noodzakelijke overstap kunnen maken naar andere vormen van energie en naar klimaatneutrale woningen en gebouwen, naar een circulaire, waarderende economie, naar gezond lokaal voedsel en naar slimmere en groenere mobiliteitsvormen. Wij staan dan ook als Circulair Valley op de kaart.

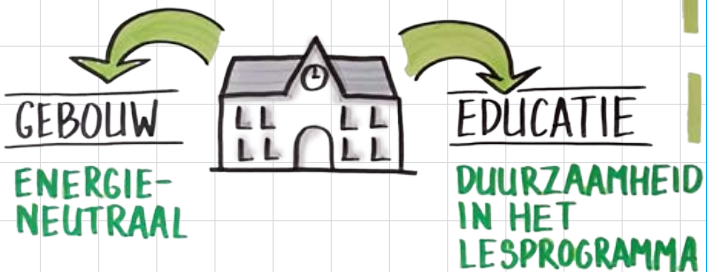
Uitvoeringsagenda

- Kenniscentrum Circulair Valley
- Een platform voor ontmoeting en verbinding (online en off-line)
- Duurzaamheidsglossy
- Campagnes

Acties

- Ophalen van vragen, in de samenleving, bij leerlingen en leerkrachten, bij het bedrijfsleven
- Voorbeeldscholen zoeken
- Voorbeeldprojecten zoeken
- Ambassadeurs werven

SCHOLEN

- VOORBEELDSCHOLEN ZOEKEN
- VRAGEN OPHALEN BIJ LEERLINGEN / LEERKRACHTEN
- KOPPELEN MET HUISVESTINGS-
BELEID, INVENTARISEREN VAN
NIEUWBOUW, VERBOUW EN
RENOVATIE

BETROKKENEN: SCHOLEN, SCHOOLBESTUREN,
GEMEENTE, REGIO, OUDERS, LEERLINGEN,
...

- Bewustwording door ervaren
- Vormgeving van het platform (online / offline)
- Strategisch communicatie- en bewustwordingsplan
- Beeldmerk
- Positioneren Kenniscentrum Circulair Valley
- Slimme wijkgerichte aanpak organiseren

Betrokkenen

- Broedplaats Gooise Meren
- Inwoners
- Bedrijven
- Sociaal ondernemers
- Bartosova, foto en film
- Hidden Values
- Life Works
- Versa Welzijn
- Scholen, leerlingen, ouders
- Gemeente Gooise Meren
- Regio Gooi & Vechtstreek
- Kindermilieuraad

OP GANG HOUDEN VAN HET Vlieg wiel

- Continuëer
- Positioneer het actieplan Samen Sneller Duurzaam als een gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Bundel activiteiten
- Betrek meer mensen en meer deskundigheid bij de diverse thema's
- Zoek de energie in de samenleving op en sluit daar op aan
- Organiseer regelmatig ontmoetingen, bijv. 1x per kwartaal een Duurzaamheidscafé
- Communiceer over de vooruitgang van de themagroepen (gemeentepagina, facebook, website)
- Gebruik een eigen beeldmerk voor Samen Sneller Duurzaam (de libelle)
- Vorm een groep die het vliegwiel mee op gang houdt
- Stel een Milieuraad nieuwe stijl in (Duurzaamheidsraad)

N.B. 24 november is er een regionaal Duurzaamheidscongres

Hoe houden we het vliegwiel op gang?

Dit actieplan is op een andere wijze tot stand gekomen dan tot dusver gangbaar was. Het is een plan dat door alle betrokken partijen gezamenlijk is ontwikkeld in een tweedaags werkatelier. Het heeft dan ook niet één maar vele eigenaren. Dat heeft consequenties voor het vervolg. Een belangrijke vraag daarbij is: Hoe houden wij met elkaar het in beweging gezette vliegwiel op gang?

Eigenlijk is er al volop beweging

Veel acties die in het plan staan, waren al als idee aanwezig, zaten al in de pijnpijn of worden voor een deel al uitgevoerd. Alle acties en ideeën zijn op eigen initiatief ingebracht. Ze staan nu volop in de schijnwerpers. Werkgroepen zijn inmiddels volop aan de slag. Wij hebben er dan ook alle vertrouwen in dat de uitvoering min of meer vanzelf op gang komt. Wat we nastreven is bekend, de ideeën zijn er, actiepunten liggen er, iedereen weet wat hen te doen staat en hebben laten weten dat ook te gaan doen. Daarbij zal iedereen ook actief op zoek gaan naar partijen die noodzakelijk zijn in de uitvoering, maar nu nog niet zijn aangesloten. Biedt dat ook garanties dat het allemaal vanzelf gaat? Dat niet. Maar de kans is wel groot. We merkten tijdens het Duurzaamheidscafé al dat de

streefbeelden en de acties tot nieuwe energie en verbindingen leiden. Inwoners, ondernemers, scholen, verenigingen brachten nieuwe ideeën en acties in en sluiten zich aan.

Open platform

Ondertussen weten we ook dat het belangrijk is dat er een groepje is dat zich verantwoordelijk voelt voor het proces. Dat ervoor zorgt dat het vliegwiel op gang blijft en voorkomt dat iedereen op eilandjes blijft opereren. Kortom een groepje dat zorgt voor het open platform dat we met elkaar hebben gecreëerd, waarin we met en van elkaar leren. Een coördinerend groepje dat regelmatig ontmoetingen organiseert, informatie- en kennisuitwisseling stimuleert, mogelijk maakt dat knelpunten die om een oplossing vragen met de juiste partijen worden besproken, acties blijft volgen en zorgt dat nieuwe ontwikkelingen en de actualiteit van de streefbeelden in zicht blijft. De Vliegwieltgroep gaat zich daar samen met de Vlechters voor inzetten.

Of iedereen zich ook voor de samenhang in de duurzaamheidsopgaven verantwoordelijk voelt en elkaar daarop durft aan te spreken, wordt zichtbaar in de ontmoetingen (Duurzaamheidscafé's, themabijeenkomsten, werkateliers). Maar we weten inmiddels dat het in een veilige, open sfeer en grote betrokkenheid van iedereen eenvoudig is elkaar op de hoogte te houden, ons met elkaar te verbinden en waar nodig om steun te vragen.

Ideeën en middelen zijn er volop

Ideeën en middelen om de streefbeelden in te vullen zijn er overal. Het gaat erom dat we de juiste mensen, partijen en fondsen weten te vinden en waar nodig anders, slimmer inzetten. Met nieuwe creatieve financieringsvormen en sociale businessmodellen, gericht op het creëren van waarde en het realiseren van duurzame doelen kunnen we stappen zetten. De uitdaging is aan ieder van ons om hier daadwerkelijk mee aan de slag te gaan en elkaar daarbij te inspireren en te ondersteunen.

Meebewegen

Wat in elk geval belangrijk is, is dat wij met elkaar flexibel zijn. Tussen nu en 2030 kan nog veel gebeuren. Laten wij daarop meebewegen en er ons tegelijkertijd niet door gevangen houden. We weten waar we naartoe willen. De richting is bepaald. Het is nu belangrijk dat we de eerste stappen zetten en op weg gaan. Met de kennis van nu. De Vliegwieltgroep, de Vlechters en de gemeente Gooise Meren zoeken in elk geval bewust naar kansen op verbinding en ondersteunen waar nodig met kennis, met verwijzing naar kansrijke fondsen en het aanreiken van nieuwe netwerken. Lokaal maar ook regionaal.

Aansluiten

Wil je je bij de beweging aansluiten? Je bent van harte welkom.

Op www.samen-sneller-duurzaam.nl vind je alle werkgroepen, trekkers, acties, nieuws en nieuwe initiatieven, lees je de vooruitgang in acties, kun je je eigen initiatieven en acties toevoegen en vind je de partners die je nodig hebt om mee stappen te maken. Ook kondigen wij daar nieuwe ontmoetingen aan.

